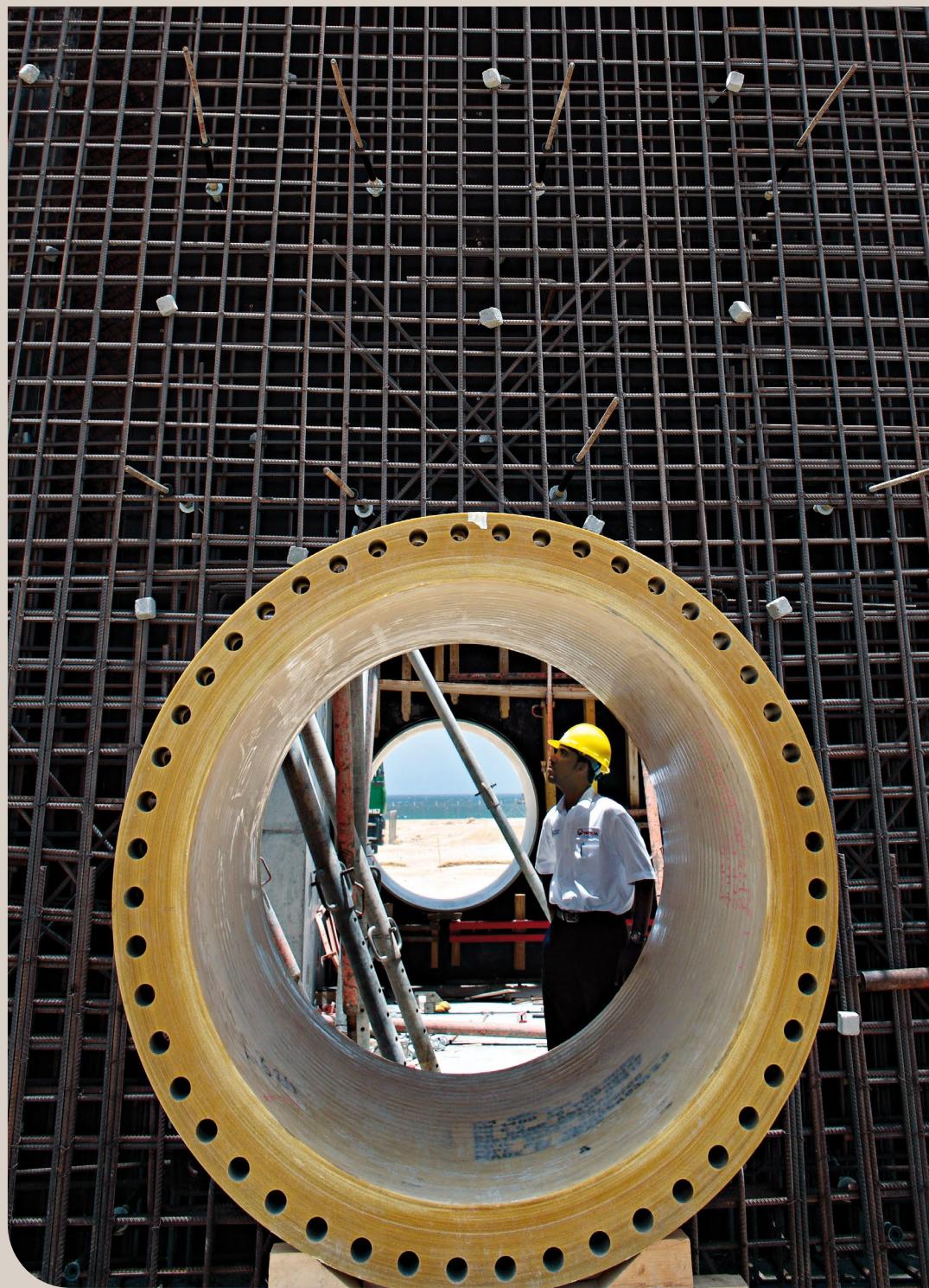

Pravilnik o poštovanju zakona o konkurenciji

Oktobar 2023

Veolia je posvećena

Zemlje u kojima naša kompanija posluje većinom su usvojile zakone i propise o slobodnoj konkurenciji. Ti zakoni i propisi doprinose promovisanju oštре ali pravedne konfrontacije među kompanijama koje posluju u istom sektoru.

Najveći značaj pridajem tome da se sve poslovne aktivnosti Grupe, **čija je svrha ekološka transformacija**, sprovode uz striktno poštovanje ovih zakona i propisa.

Nedovoljno poznavanje tih zakona i propisa moglo bi Veoliju, kao i konkretnе pojedince, da izloži krajnje ozbiljnog riziku. Posledice po grupaciju mogu biti ne samo finansijske, već i u smislu imidža i reputacije. Iz tog razloga Veolia očekuje od svojih zaposlenih da kontinuirano poštuju te propise i sve preporuke navedene u etičkom pravilniku; to je razlog zašto od vas tražim da te zakone i propise, osim njihovog

punog poštovanja, distribuirate i unapredite njihovo razumevanje kao i njihovu sistematsku primenu.

Od posebne je važnosti – a to je ujedno i svrha ovog dokumenta – da svaki zaposleni pokuša da identificuje one segmente zakona o konkurenciji u kojima se može naići na poteškoće, i da u takvим slučajevima bez oklevanja konsultuju svog direktno nadređenog kao i pravno odeljenje kompanije.

Programi informisanja i obuke koje kompanija nudi proteklih godina stoga predstavljaju važno oruđe pomoću kojeg se obezbeđuje da svi zaposleni kompanije Veolia poštuju principe konkurentnosti.

Poštovanje zakona o konkurenciji daje i dodatnu snagu – pored naše kreativnosti, naših tehničkih dostignuća, naše prodajne sile i naše fleksibilnosti da odgovorimo na zahteve klijenta – što nam omogućava da i u budućnosti zadobijemo poverenje naših kupaca i dobijemo nove ugovore.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Estelle Brachlianoff".

Estelle Brachlianoff, Izvršni direktor kompanije Veolia

Uvod

Zakon o konkurenčiji postoji u mnogim zemljama u kojima Veolia¹ posluje.

Propisi po pitanju konkurenčije mogu da variraju od zemlje do zemlje i da budu deo različitih pravnih sistema, ali svi oni imaju za cilj da obezbede da ponašanje ekonomskih subjekata na tržištu, kao i sama struktura tržišta, budu takvi da postoji efikasna konkurenčija koja je od opštег interesa za sve.

Kršenja zakona o konkurenčiji se uglavnom strogo sankcionisu (pogotovo u Evropskoj uniji i u Severnoj Americi). Postoje mnoge moguće sankcije prema korporacijama kao i pojedincima

koji počine takve prekršaje. Kada je reč o korporacijama, sankcije mogu biti u vidu novčanih kazni, suspenzije ili zabrane sklapanja ugovora sa državnim institucijama, ali i civilne sankcije (nevažeći sporazumi, štete, mere zabrane) pogotovo nakon kolektivnih akcija. Kada je reč o pojedincima, krivične sankcije mogu biti nametnute (novčane kazne za pojedince ili čak i zatvorske kazne). Kada je reč o krivičnom zakonu, Veolijina pravila su detaljno opisana u pravilniku *“za upravljanje rizikom i svodenje na minimum izloženosti riziku u poslovanju grupacije”*.

¹ Veolia podrazumeva sve poslovne jedinice koje su povezane u grupaciju.

Ukoliko se kompanija osudi za kršenje zakona o konkurenčiji to može izuzetno da našteti reputaciji i imidžu kompanije, pogotovo putem društvenih mreža.

Opšte rečeno, zakon o konkurenčiji neke zemlje primjenjuje se čim se neka transakcija ili praksa desi na njenoj teritoriji. Dakle, menadžeri i kompanije koje pripadaju nekoj međunarodnoj grupaciji mogu se suočiti sa rizikom kršenja zakona o konkurenčiji neke zemlje usled počinjenog dela ili transakcije za koje je odluka doneta ili sprovedena van date zemlje.

Propise o konkurenčiji ne treba posmatrati samo kao ograničenja; oni za kompaniju mogu biti pozitivni jer nude konkurentske mogućnosti i omogućavaju pristup novim tržištima.

Veoliju mogu da ugroze antikonkurentske prakse njenih konkurenata, dobavljača ili klijenata, pa čak i otkazivanja. Zato je važno znati kako da se takve situacije identifikuju kako bi Veolia bila u poziciji da primjenjuje svoja prava.

Ovaj pravilnik je razradila Veolia grupacija i on se primjenjuje na sve njene poslovne jedinice. Osnovni cilj pravilnika je da svakom zaposlenom unutar grupacije omogući da razume osnovna pravila zakona o konkurenčiji kako bi oni mogli bolje da identifikuju rizike usled kršenja tih pravila, kako bi bili obazrivi i kako bi iskoristili prilike o kojima smo upravo govorili. Svrha ovog pravilnika nije da zameni zakone koji su na snazi u svakoj zemlji u kojoj Veolia posluje, a i specifične varijacije ovog pravilnika su moguće na lokalnom nivou.

Karteli: sporazumi, udružene prakse

Sporazumi i udružene prakse između dva i više konkurenata u cilju jasnog ograničavanja konkurenčije zabranjeni su po osnovu zakona o konkurenciji i veoma se oštro sankcionisu.

Da bi se sankcionisalo kršenje takve zabrane, uopšte nije neophodno da postoji formalni, pisani sporazum: svako telo ovlašćeno za kontrolu konkurenčije, na osnovu analize zaplenjene dokumentacije, može da donese zaključke o postojanju "kartela" i na osnovu neformalnih razmena strana (elektronske poruke, izveštaji o telefonskim razgovorima, itd.) kao i na osnovu načina na koji se date strane ophode u međusobnom poslovanju.

Osnovne situacije u kojima se možete zateći su sledeće:

1.1/ Karteli među konkurentima

Sporazumi između konkurenata po pitanju cena, cenovnika, rabata ili bilo kojih drugih uslova u vezi sa uslugama (ili proizvodima) predstavljaju posebno ozbiljno kršenje zakona o konkurenčiji.

Isto važi i za sporazume po kojima konkurenenti dele određena tržišta (geografski ili po uslugama/proizvodima) ili određene vrste klijenata. Zato su zabranjeni dogовори (bilo formalni bilo neformalni) o deljenju geografske zone ili dogовори da će određene aktivnosti ili određene vrste klijenata biti rezervisani – potpuno ili delimično – za jednog ili drugog poslovnog subjekta.

1.2/ Nameštanje ponuda

Kada je reč o ugovorima u javnom i privatnom sektoru, konkurentima nije dozvoljeno da razmenjuju informacije tokom tenderskog postupka i zabranjeno im je da na bilo koji način koordiniraju svoje ponude.

Koordinacije ponuda mogu da imaju vrlo različite forme, kao što su ponude koje su veštački manje konkurentne (pokrivanje cenom) ili, osim ako je eksplicitno i jasno opravdano, propuštanje podnošenja ponude za datu tendersku proceduru.

Pribegavanje podugovaranju ili trenutnom grupisanju kompanija za davanje određene ponude je dozvoljeno. Međutim, takvo grupisanje ili organizovanje podugovaranja ne bi trebalo koristiti kao sredstvo za podelu tržišta (na primer: sistematsko podugovaranje dela tendera sa nekom kompanijom koju naručilac nije odabrao) ili da bi se tržište zatvorilo od konkurenata (na primer: klauzula u ugovornom grupisanju kojom se limitira pristup tenderu).

Krajnja obazrivost je neophodna kada grupisanje obuhvata većinu tržišnih subjekata koji mogu da ograniče preostalu konkurenčiju i podstaknu deljenje tržišta.

Da bi bile deo grupe ponuđača ili pribegle podugovaranju, kompanije moraju biti u stanju da pokažu tehničke, ekonomski ili druge razloge koji su ih naveli na takav pristup² (komplementarnost kompetencija ili resursa, ekonomija sredstava, podela rizika...).

1.3/ Razmena tržišno osetljivih informacija između konkurenata, pogotovo kada učestvuju u radu profesionalnih organizacija ili privrednih udruženja

Svaka razmena između konkurenata tržišno osetljivih ili poverljivih informacija je zabranjena; to obuhvata cene, cenovnike, rabate ili popuste, tržišne udele, količine i vrednosti proizvodnje ili usluga (ili prodaje), predviđanja po pitanju proizvodnje ili usluga (ili prodaje).

Razmena informacija je još štetnija kada se odnosi na buduće ponašanje nego kada se odnosi na razmatranje cena ili usluga (ili prodaju) izvršenih u prethodnom periodu.

Pošto se konkurenti tu sreću radi diskusije o pitanjima iz njihovog privrednog sektora, učešće u profesionalnim organizacijama ili privrednim udruženjima ujedno predstavlja i osnovni izvor rizika na polju zakona o konkurenčiji. Rizik se ne mora javiti samo na zvaničnim sastancima već najčešće i tokom neformalnih razmena koje se mogu dogoditi van zvaničnih radnih razgovora.

² Kada je reč o tenderskim procedurama u Francuskoj, razmena informacija u vezi sa osnivanjem grupe ili podugovaračkim sporazumom mora se najaviti tokom nadmetanja, čak i ako se osnivanje naposletku ne dogodi. Ukoliko se naposletku ne osnuje grupa, njenim članovima se ne dozvoljava da podnesu zasebne ponude, osim ukoliko nisu razmenili informacije koje bi mogle da utiču na nezavisnost njihove ponude (na primer, razmena informacija o cenama) i ako informišu naručioca o takvoj razmeni.

Dakle, trebalo bi što je više moguće ograničiti učešće u profesionalnim organizacijama ili privrednim udruženjima, odnosno u njihovim radnim grupama, u kojima se mogu sresti glavni subjekti. Zatim, trebalo bi da se uzdržavate od učešća u bilo kakvim neformalnim razmenama sa predstavnicima konkurenata koje se organizuju van samih sastanaka u privrednim udruženjima.

Ukoliko se poverljive informacije, koje su podvedene pod poslovnu tajnu, razmene tokom nekog sastanka privrednog udruženja, trebalo bi odmah da napustite taj sastanak, te da se pobrinete da se vaš odlazak i vaše neslaganje evidentira u zapisniku sa sastanka.

1.4/ Dosluh i “dobro razumevanje”

Partnerstva između postojećih ili potencijalnih konkurenata, sa ili bez formiranja zajedničke poslovne jedinice, kojima je cilj provođenje zajedničke aktivnosti ili projekta, često kao odgovor na neki industrijski tender, ili istraživanje ne bi li se razvio neki novi proizvod ili zajednički ušlo na neko novo tržište, često su korisna za privredni napredak i dobrobit potrošača. Međutim, pojedini sporazumi, ili pak neke njihove klauzule, mogu da naruše konkurenčiju.

Legalnost bilo kog projekta partnerstva zahteva procenu od slučaja do slučaja na osnovu njegove tržišne pozicije, cilja takvog sporazuma i ugovornih odredbi. Takvu složenu analizu treba da uradi pravno odeljenje grupacije uz pomoć menadžera projekata.

1.5/ Vertikalni sporazumi

Sporazumi ili udružene prakse između izvrišioca i njegovih dobavljača ili klijenata (vertikalni odnosi) takođe mogu da dovedu do konkurenetskog ograničenja pod određenim uslovima. Zato takve ugovore treba provjeravati od slučaja do slučaja i pre aktiviranja dobiti za njih odobrenje.

• **Klaузula o ekskluzivnosti**

Veoliji se u principu ne zabranjuje da održava ekskluzivnost nekom pružaocu usluga (ili trgovcu). Međutim, treba imati na umu da bez obzira na usklađenost sa zakonom o korupciji, Veolijine interne preporuke su da se ipak ne pribegava davanju ekskluzivnosti dobavljačima.

Kada je reč o zakonu o konkurentnosti, klaузule o ekskluzivnosti se procenjuju od slučaja do slučaja: one su validne ukoliko su zadovoljeni određeni uslovi (posebno se ovde misli na njihov obim, trajanje koje se mora ograničiti, i pozicioniranje zainteresovanih strana na relevantnim tržištima). Toj internoj važnoj proceduri br. 13 "usklađenost sa zakonom o konkurenцији" može da se pristupi preko pravnog intraneta.

• **Klaузula o konkurentnosti, ili tzv. "engleska" klaузula za kupovinu**

Po ovoj klauzuli, dobavljač se obavezuje da svoju ponudu usaglasi sa najpovoljnijom ponudom konkurentnog dobavljača.

Ovakve klauzule pojačavaju tržišnu transparentnost (saopštavanjem konkurentskih ponuda) ili omogućavaju dobavljaču da istisne svoje konkurente te tako mogu biti indikatori kartela ili zloupotrebe dominantnog položaja.

• **Klaузula o "najomiljenijem klijentu"**

Ova klaузula omogućava nekom klijentu da od svog dobavljača zatraži korist u vidu povoljnijih uslova u odnosu na one koje bi mogao da primeni kod drugih klijenata.

U određenim okolnostima, takve klauzule mogu da imaju antikonkurenentske posledice i mogu se smatrati nevažećim.

Zloupotreba dominantnog položaja

2.1/ Definicija

Koncept "dominantne pozicije" ne mora nužno da znači da je kompanija o kojoj je reč jedina na tržištu, već to zapravo podrazumeva da ona na tom tržištu ima moć da kontroliše cene ili da isključi konkurenete. Opšte rečeno, i bez obzira na činjenicu da postoje mnogo-brojni kriterijumi procene, postojanje dominantne pozicije mora se prepoznati čim korporacija ostvari tržišno učešće veće od 40% na tržištu usluga i/ili proizvoda u datom geografskom regionu.

Dominantna pozicija naravno nije sama po sebi zabranjena pod uslovom da je ona stечena, da se održava ili unapređuje isključivo na osnovu nadmetanja sa drugim kompanijama, dakle "po zaslugama", odnosno zahvaljujući kvalitetu svojih proizvoda ili usluga, kao i zahvaljujući boljoj ekonomskoj efikasnosti.

Međutim, sama ta dominantna pozicija uslovjava status činioca sa "posebnom odgovornošću" kada je reč o pravednoj konkurenciji na tržištima na kojima postoji ta dominantnost kao i na susednim tržištima. Shodno tome, određene prakse koje su prihvatljive za nedominantne kompanije zabranjene su dominantnoj kompaniji jer se smatra da ona onda "zloupotrebljava dominantnu poziciju".

Na određenim tržišnim konfiguracijama (oligopol/duopol) dešava se da nekoliko kompanija istovremeno drže "zajedničku dominantnu poziciju".

2.2/ Primeri praksi koje dovode do zloupotreba

Kada je reč o dominantnim kompanijama, zakon o konkurenciji zabranjuje sledeće prakse: formiranje visokih cena ili predatoričko formiranje cena, odbijanje pružanja usluga (ili prodaje), povezanih usluga (ili prodaje), ekskluzivnost nametnutu dobavljačima ili klijentima, ili prekomerno davanje prvenstva ili podudaranje sa ponudom konkurenata, klauzulu o najomiljenijem klijentu (što klijentu omogućava da od dobavljača traži najpovoljniju ponudu i uslove koje bi dobavljač mogao da ponudi i drugim klijentima), šeme lojalnosti, diskriminatore prakse, potcenjivanje, itd.

Koncentrisanja (spajanja, preuzimanja i zajednička ulaganja, itd.)

Zakon o konkurenциji ne samo da kontroliše ponašanje kompanija na tržištima već i transakcije kompanija koje utiču na samu strukturu tržišta: a to je zapravo pitanje tzv. "kontrole koncentrisanja".

Cilj pravila o kontroli koncentrisanja jeste da se očuva konkurentska ravnoteža tržišta tako što će se sprijeći koncentrisanje ekonomskog moći koja stvara ili osnaže dominantnu poziciju i time znatno ugrožava efikasnu konkurenčiju.

U većini zemalja u kojima postoji kontrola koncentrisanja, postoji obaveza da se transakcija unapred najavi kada ona premašuje određeni prag, koja ako se ne poštuje uslovjava visoke kazne. Zato je u svim slučajevima imperativ da se konsultuje pravno odeljenje po pitanju zakona o konkurenčiji i da se prate interne procedure grupacije koje se odnose na rukovodstvo, te da se koncentrisane transakcije najave. Toj važnoj internoj proceduri br. 12 može se pristupiti na pravnoj stranici na intranetu.

Državna pomoć

Evropska unija je implementirala regulative radi kontrole "državne pomoći", odnosno svake prednosti koju daju državni organi, organi lokalne samouprave, ili bilo koji drugi javni organ ili koja se dobije kroz javna sredstva što može da opstruira otvaranje nacionalnih tržišta unutar Evropske unije.

Svaki projekat državne pomoći država članica mora da pre implementacije saopšti Evropskoj komisiji.

Državna davanja za "finansiranje javnih usluga" (ili drugih usluga od opšteg ekonomskog značaja) koja nisu previšoka i ne smatraju se državnom pomoći, i kada se njihov iznos određuje unutar okvira procedure slobodne konkurenčije, smatraju se adekvatnim.

Postoje propisi kojima se odobravaju određene vrste pomoći (za zaštitu životne sredine, za istraživanja...).

Kompanija korisnik mora da vrati nezakonita sredstva. Zato je neophodna obazrivost i konsultovanje sa pravnim odeljenjem za sva pitanja u vezi sa državnom pomoći.

Kontrola interne i eksterne komunikacije

Imperativ nije samo poštovanje zakona o konkurenčiji već i preduzimanje neophodnih mera da bi se izbegla bilo kakva situacija koja bi mogla pogrešno da navede druga lica da posumnjuju u nekorektno ponašanje.

Zato je stroga kontrola interne i eksterne komunikacije veoma važna.

Često se pogrešno smatra da je kod usmene komunikacije teško ustavoviti odakle je potekla i ko je njen autor ili da pismena komunikacija naizgled sasvim neformalna po prirodi (kao što su napomene na marginama nekog dokumenta u rukopisu, Post-It® beleške, dnevnicu i elektronske poruke) ne može da proizvede neke pravno relevantne posledice. Sudska praksa obiluje primerima spisa nađenih u dokumentaciji kompanija koji su na prvi pogled delovali sasvim bezazlenu. Zato se stavljanje štambilja "lično", "poverljivo" ili "tajno" na neki dokument preporučuje kao mera opreza, iako to retko kada sprečava da se dokument ne iskoristi tokom istrage ili da se na njega ne pozove tokom sudskega postupaka.

Neformalne ili lične beleške često istražitelja navode na sumnju ako se iole bave informacijama koje su osjetljive sa stanovišta zakona o konkurenčiji, i ako pri tom nisu navedeni izvori informacija. Zato je neophodno eksplisitno se referisati na legitimnost izvora informacija (osim konkurenata) i namenu tih informacija (unapređenje ekonomskse efikasnosti kompanije).

Ista obazrivost je potrebna i u oblasti eksterne komunikacija kako ne bi greškom došlo do sumnje u uskladenost između Veolijinih akcija i zakona o konkurenčiji. Posebna pažnja mora se posvetiti kada je reč o komunikacijama u vezi sa finansijskim tržištim.

Pre bilo kakve osjetljive komunikacije neophodna je konsultacija sa pravnim odeljenjem grupacije.

Treba napomenuti da se unutar Evropske unije svaka korespondencija između advokata i klijenta smatra poverljivom u određenoj meri. To se pak ne podrazumeva kada je reč o komunikaciji između internog advokata i ostalih lica unutar kompanije ili pak trećih lica.

Praktične preporuke

Da bi se obezbedilo poštovanje odredbi zakona o konkurenciji i da bi se izbegao rizik od nametanja sankcija kompaniji ili pojedincima, opšte rečeno:

- treba da izbegavate svaki kontakt sa predstavnicima konkurentskih subjekata;
- u slučaju da dođe do sastanka, morate se uveriti u opravdanost takvog sastanka (npr. sporazum o udruživanju, uniji, grupisanju ili podugovaranju) i preduzeti mere da se razgovor ne preusmeri na druge teme;
- morate sprečiti svaku razmenu osetljivih i/

ili poverljivih informacija;

- treba da konsultujete svoje nadređene i pravno odeljenje grupacije pre bilo kog projekta koji podrazumeva odnose sa konkurentom (podugovaranje, grupisanje, partnerstvo) i u slučaju sumnji u legitimnost situacije;
- treba da podnesete pravnom odeljenju kompanije nacrt svakog ugovora koji ima klauzule o ekskluzivnosti (videti osnovnu internu proceduru br. 13 o poštovanju zakona o konkurenciji, kojoj se može pristupiti na pravnoj stranici na intranetu), klauzule o zabrani konkurencije, engleske klauzule, rabate, ili bilo koji uslov koji bi mogao da bude nezakonit.

Zato, da se ne bi izazivala sumnja u kršenje zakona o konkurenciji (pogotovo u slučaju bilo kakve istrage) strogo vodite računa o internim i eksternim komunikacijama kompanije.

U slučajevima preuzimanja ili spajanja, izlaska ili ulaska u zajedničko ulaganje, osvrnite se na osnovnu internu proceduru kompanije pod brojem 12 u delu koji se bavi koncentri-sanjima, a koja je dostupna u pravnom delu kompanijskog intraneta.

Da biste ostvarili prednosti na osnovu prilika koje se Veoliji nude kroz zakon o konkurenciji: uvek budite svesni da zakon o konkurenciji jednako važi i za konkurenate, klijente i dobavljače i da on Veoliji može da omogući razvijanje njenih aktivnosti ili ostvarivanje nadoknade shodno odlukama o sankciji, odnosno kažnjavanjem nepoštenih dobavljača, ili joj pak doneti korist od otvaranja novih tržišta.

Program poštovanja zakona o konkurenciji

Da bi obezbedila da njeni zaposleni poštuju zakon o konkurenciji i sprečila zakonske rizike koji se odnose na pravila o konkurenciji, Veolia već dugi niz godina ima osnovnu internu proceduru br.13 koja se odnosi na poštovanje zakona o konkurenciji i kojom se zahteva sledeće: aktivno angažovanje svih, pogotovo rukovodećeg kadra, kada je reč o implementaciji procedura i preporuka grupacije, jačanju pravnog praćenja i razvoju modula obuke.

Pomenuti program podrazumeva organizovanje provera znanja. Takve provere, koje su pedagoškog karaktera, sastoje se iz (i) obuka

u domenu zakona o konkurenčiji koje sprovodi pravno odeljenje u tesnoj saradnji sa pravnim stručnjacima, i (ii) realnih situacija tokom individualnih intervjuja između pravnika i određenih zaposlenih.

Svrha tih provera je da Veoliji omoguće:

- da se uveri da njeni zaposleni poštuju pravila definisana u ovom pravilniku;
- da u profesionalnoj dokumentaciji identifikuje moguće prisustvo bilo kog dokumenta koji bi mogao da otkrije kršenje pravila objašnjениh u ovom pravilniku.

Dokazano kršenje pravila definisanih u ovom pravilniku može da preraste u disciplinske mere shodno internim pravilima.

U skladu sa pravilima o prikupljanju i obradi podataka, zaposleni imaju pravo da pristupe, modifikuju i isprave podatke koji ih se tiču, a koji su prikupljeni tokom kontrola tako što će stupiti u kontakt sa svojim lokalnim odeljenjem za ljudske resurse ili svojim službenikom za zaštitu podataka (Data protection officer; DPO), shodno lokalnim važećim zakonima o zaštiti podataka.

Za kompaniju Veolia, pravo pristupa ostvaruje se stupanjem u kontakt sa:
access-right-group.dpo@veolia.com

Veolia

30, rue Madeleine Vionnet 93300 Aubervilliers - France

www.veolia.com